

הַלְבוֹת מְכִירָה פָּרָק טו

א. הַמוֹכֵר זָרְעוֹנֵי גֶנֶה, שְׁאִין עֲצָמָן שֶׁלְזָרְעוֹנִים נֶאֱכָל, לַחֲבֵרוֹ, וְלֹא צָמְחוּ חֵיב בְּאַחֲרֵיוֹתָן וּמַחְזִיר לוֹ הַדָּמִים שֶׁלָקַח מִמֶּנּוּ, שֶׁחֲזָקָתָן לְזָרִיעָה: וְהוּא, שֶׁלֹא צָמְחוּ מִחֲמַת עֲצָמָן; אֲבָל אִם לָקַח הָאָרֶץ בְּבֶרֶד וְכִיּוּצָא בּוֹ אֵינוֹ חֵיב בְּאַחֲרֵיוֹתָן, שְׁמָא מִחֲמַת הַבֶּרֶד לֹא צָמְחוּ. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזֶה.

ב. מָכַר לוֹ זָרְעִים הֶנְאָכְלִין, כְּגוֹן חֲטִים וּשְׁעוּרִים, וְזָרְעָן, וְלֹא צָמְחוּ אֵינוֹ חֵיב בְּאַחֲרֵיוֹתָן: אֲפֹלוּ הָיוּ זָרַע פֶּשֶׁתָן, שָׂרֵב בְּנֵי אָדָם קוֹנִין אוֹתוֹ לְזָרִיעָה הוֹאִיל וְאוֹכְלִין אוֹתוֹ, אֵינוֹ חֵיב בְּאַחֲרֵיוֹת זָרִיעָתוֹ. וְאִם הוֹדִיעָו שֶׁהוּא קוֹנֶה לְזָרַע, חֵיב בְּאַחֲרֵיוֹתָן. וְהוּא הָדִין לְדַבָּרִים הַנִּמְכָּרִים לְרַפּוּאָה, וְלַצְבִּיעָה. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזֶה.

ג. מִכָּאן אֵתָּה לִמַּד שֶׁהַלּוֹקַח מִקָּח מִחֲבֵרוֹ, וְהוֹדִיעָו שֶׁהוּא מוֹלִיכּוֹ לְמַדִּינָה פְּלוֹנִית לְמָכְרוֹ שָׁם, וְאַחֵר שֶׁהוֹלִיכּוֹ לְשָׁם נִמְצָא בּוֹ מוֹם אֵינוֹ יָכוֹל לֵאמֹר לוֹ הַחֲזֹר לִי מִקָּחִי לְכָאן; אֲלֹא מַחְזִיר לוֹ אֶת הַדָּמִים, וְהַמוֹכֵר מְטַפֵּל לְהַבִּיא מִמֶּכְרוֹ אוֹ לְמָכְרוֹ שָׁם. וְאֲפֹלוּ אֶבֶד אוֹ נִגְנַב אַחֵר שֶׁהוֹדִיעָו, הָרִי הוּא בְּרִשּׁוֹת מוֹכֵר.

ד. אֲבָל אִם לֹא הוֹדִיעָו שֶׁיּוֹלִיכּוֹ לְמַדִּינָה אַחֶרֶת, וְהוֹלִיכּוֹ וְנִמְצָא בּוֹ שָׁם מוֹם הָרִי זֶה בְּרִשּׁוֹת הַלּוֹקַח, עַד שֶׁיַּחְזִיר הַמִּקָּח בְּמוֹמוֹ לְמוֹכֵר.

ה. הַלּוֹקַח מִקָּח וְנִמְצָא בּוֹ מוֹם, וְאֶבֶד אַחֵר כֶּךָ אוֹ נִגְנַב הָרִי זֶה בְּרִשּׁוֹת לּוֹקַח, עַד שֶׁיַּחְזִירוֹ לְמוֹכֵר; וְאִם הִתְלַיעַ וְנִפְסַד מִחֲמַת הַזֶּמֶן, הָרִי זֶה בְּרִשּׁוֹת מוֹכֵר. וְאִם הָיָה לוֹ לְהוֹדִיעַ הַמוֹכֵר, וְלֹא הוֹדִיעָו הָרִי זֶה בְּרִשּׁוֹת לּוֹקַח.

ו. הַמוֹכֵר שׁוֹר לַחֲבֵרוֹ, וְנִמְצָא נֶגַח יָכוֹל לֵאמֹר לוֹ לְשַׁחֲטָה מִכֶּרְתִּיו לָךְ. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁהָיָה הַלּוֹקַח קוֹנֶה לְשַׁחֲטָה וְלַחֲרִישָׁה; אֲבָל אִם הָיָה יָדוּעַ שֶׁהוּא קוֹנֶה לַחֲרִישָׁה בְּלֶבֶד, הָרִי זֶה מִקָּח טְעוֹת וַחֲזוּר. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזֶה.

ז. הַמוֹכֵר בַּהֶמָּה לְטֵבַח, וּשְׁחָטָהּ וְנִמְצָאת טְרֶפֶה אִם נֹדַע בְּיָדָאִי שֶׁהָיְתָה טְרֶפֶה כְּשֶׁלָקַחָהּ, הָרִי זֶה מַחְזִיר לוֹ אֶת הַשְּׁחוּטָה וַיַּחְזִיר הַמוֹכֵר אֶת הַדָּמִים. מִכָּאן אֵתָּה לִמַּד שֶׁהַמוֹכֵר שֶׁהָיָה מוֹם בְּמִמְכָּרוֹ, וַעֲשֶׂה בּוֹ הַלּוֹקַח מוֹם אַחֵר קֹדֶם שֶׁיִּדְּעַ לּוֹ הַמוֹם הָרָאשׁוֹן אִם עָשָׂה דְּבַר שֶׁדִּרְכוֹ לַעֲשׂוֹתוֹ, כְּגוֹן זֶה שֶׁשָּׁחַט אֶת הַטְּרֶפֶה פְּטוּר; וְאִם שָׁנָה, וַעֲשֶׂה מוֹם אַחֵר קֹדֶם שֶׁיִּדְּעַ לוֹ הַמוֹם מַחְזִיר הַמִּקָּח לְבַעֲלָיו, וּמַשְׁלֵם דָּמֵי הַמוֹם שֶׁעָשָׂה.

ח. קָנָה בְּגֵד וּקְרָעוֹ לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ חִלּוּק, וְאַחֵר כֶּךָ נֹדַע הַמוֹם מִחֲמַת הַקְרִיעָה מַחְזִיר לוֹ אֶת הַקְרָעִים. תִּפְרוֹ, וְאַחֵר כֶּךָ נֹדַע הַמוֹם אִם הִשְׁבִּיחַ, נוֹטֵל שְׂבַח הַתִּפְרִיָה מִן הַמוֹכֵר. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזֶה.

ט. הַמוֹכֵר קֶרֶק לַחֲבֵרוֹ, וְאָכַל פְּרוּתִיָהּ, וְלֹאֲחֵר זָמַן נִרְאָה לוֹ בָּהּ מוֹם אִם רָצָה לְהַחְזִיר הַקֶּרֶק לְבַעֲלִים, מַחְזִיר כָּל הַפְּרוּת שְׂאֵכֵל; וְאִם הָיְתָה חָצֵר וְדָר בָּהּ, צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ שָׂכָר.

י. הַמוֹכֵר דְּבַר שֵׁישׁ בּוֹ מוֹם שְׁאֵינוֹ נִרְאָה, וְאֶבֶד הַמִּקָּח מִחֲמַת אוֹתוֹ הַמוֹם הָרִי זֶה מַחְזִיר אֶת הַדָּמִים. פִּיעֵד: הַמוֹכֵר שׁוֹר לַחֲבֵרוֹ שְׁאִין לוֹ טוֹחָנוֹת, וְהִנִּיחוֹ הַלּוֹקַח עִם הַבָּקָר שְׁלוֹ, וְהָיָה מִנִּיחַ הַמֶּאֱכָל לִפְנֵי כֶּלֶן וְאוֹכְלִין, וְלֹא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁזֶה אֵינוֹ אוֹכֵל

עד שמת ברעב הרי זה מחזיר לו את הנבלה, ויחזיר לו את הדמים. וכן כל כיוצא בזה.

יא. היה המוכר ספסר שלוקח מזה ומוכר לזה, ואינו משהה המקח עמו, ולא ידע במום זה הרי הספסר נשבע שבועת הסת שלא ידע במום זה, ויפטר: מפני שהיה על הלוקח לבדק השור בפני עצמו, ולהחזירו לו קדם שימות; והיה הספסר מחזירו על המוכר הראשון. והואיל ולא עשה, הוא הפסיד על עצמו. וכן כל כיוצא בזה.

יב. השוחט את הבכור ומכרו, ונודע שלא הראהו לממחה מה שאכל אכל, ויחזיר לו את הדמים; והנשאר מן הבשר ביד הלקוחות יקבר, ויחזיר להם את הדמים. וכן השוחט את הפרה ומכרה, ונודע שהיא טרפה מה שאכל אכל, ויחזיר לו את הדמים; ומה שלא אכל יחזיר הבשר לטבח, ויחזיר לו את הדמים.

יג. מכר הלוקח בשר זה שלטרפה לגויים, או שהאכילו לפלבים יחשב עם הטבח על דמי הטרפה, ויחזיר לו הטבח את המותר. וכן כל כיוצא בזה.

יד. המוכר בשר לחברו, ונמצא בשר בכור, פרות, ונמצאו טבלים, יין, ונמצא יין נסך מה שאכלו אכלו, ויחזיר להן את הדמים. וכן כל המוכר דבר שאסור לאכלו מן התורה, כך הוא דינו בין שהיה אסורו בכרת, בין שהיה בלאו בלבד.

טו. אבל המוכר דבר שאסור אכילתו מדברי סופרים אם היו הפרות קיימין מחזיר את הפרות, ונוטל את דמיו; ואם אכלן אכלן, ואין המוכר מחזיר לו כלום. וכל אסורי הנזה, בין מן התורה בין מדבריהם מחזיר את הדמים, ואין בהן דין מכירה כלל.

הלכות מכירה פ"ק יז

א. ארבע מדות במוכרין: מכר לו חטים יפות ונמצאו רעות הלוקח יכול לחזור בו, ולא המוכר. רעות ונמצאו יפות המוכר יכול לחזור בו, ולא הלוקח. רעות ונמצאו רעות, יפות ונמצאו יפות אף על פי שאינן יפות שאין למעלה מהן, ולא רעות שאין למטה מהן, והרי יש שם הונאה שתות אין אחד מהם יכול לחזור בו, אלא קנה ומחזיר הונאה.

ב. אבל המוכר חטים שחממית ונמצאת לבנה, או לבנה ונמצאת שחממית, עצים שלזית ונמצאו שלשקמה, שלשקמה ונמצאו שלזית, יין ונמצא חמץ, חמץ ונמצא יין כל אחד משניהן יכול לחזור בחברו, שאין זה המין שאמר שימכר לו. וכן כל כיוצא בזה.

ג. המוכר יין לחברו, ונתנו הלוקח בקנקנים והחמיץ מידי אינו חייב באחריותו, ואף על פי שאמר לו לתבשיל אני צריך לו; ואם ידע שיינו מחמיץ, הרי זה מקח טעות.

ד. מכר לו יין, והרי הוא בקנקני המוכר והחמיץ אם אמר לו למקפה אני צריך מחזיר ואומר לו הרי יינך וקנקנך, שאני לא

קניתי לשותותו אלא לבשל מעט מעט. ואם לא אמר לו למקפה הוא אינו יכול להחזיר, שהרי אומר לו למה לא שתית אותו, ולא היה לך לשתותו עד שיחמיץ.

ה. המוכר חבית שלשכר לחברו, והחבית שלמוכר, והחמיצה בתוך שלושה ימים הראשונים הרי זה ברשות המוכר, ומחזיר את הדמים; מכאן ואילך, ברשות לוקח. המוכר חבית שלליין לחברו כדי למכרה מעט מעט, והחמיצה במחציתה או בשלישה חוזרת למוכר; ואם שנה הלוקח הנקב שלה, או שהגיע יום השוק ושהה ולא מכר הרי היא ברשות הלוקח.

ו. וכן המקבל חבית שלליין מחברו כדי להוליכה למקום פלוני ולמכרה שם, וקדם שתגיע לשם הוזל היין או החמיצה הרי זו ברשות המוכר, מפני שהחבית והיין שלו. וכן כל פיוצא בזה.

ז. האומר לחברו יין מבשם אני מוכר לך, חייב להעמיד לו עד העצרת. אמר לו יין ישן אני מוכר לך, נותן לו משלשנה שעברה; מישן, משלשלוש שנים: וצריך שיעמד ולא יחמיץ עד החג. ובמקום שיש שם מנהג ידוע, הכל כמנהג המדינה.

ח. האומר לחברו מרתף זה שלליין אני מוכר לך למקפה, או שמכר לו מרתף שלליין סתם הרי הלוקח מקבל עליו עשרה קנקנים בכל מאה שלא יהיה יינם טוב, אלא כבר התחיל להשתנות; יתר על זה לא יקבל.

ט. אמר לו מרתף שלליין למקפה אני מוכר לך, או שאמר לו חבית שלליין אני מוכר לך נותן לו יין שכלו יפה וראוי לתבשיל. אמר לו מרתף זה שלליין נותן לו יין הנמכר בחנות, שהרי הוא בינוני לא רע ולא יפה. אמר לו מרתף זה אני מוכר לך, ולא הזכיר יין אפלו בלו חמץ, הגיעו. וכן כל פיוצא בזה.

י. האומר לחברו ערבה שלעץ אני מוכר לך, או קורת בית הבד אני מוכר לך אינו נותן לו עץ שראוי לחפר בו ערבה, או קורה שראויה לקורת בית הבד, אלא ערבה בצורתה, או קורת בית הבד בצורתה, שכל הרואה אומר זו ערבה, או זו קורת בית הבד. וכן כל פיוצא בזה.

הלכות מכירה פרק יח

א. אסור לרמות את בני אדם במקח וממכר, או לגנב את דעתם; ואחד גויים ואחד ישראל, בדבר זה. היה יודע שיש בממכרו מום, יודיעו ללוקח. ואפלו לגנב דעת הבריות בדברים, אסור.

ב. אין מפרכסין לא את האדם, ולא את הבהמה, ולא את הכלים הישנים כדי שיראו כחדשים. אבל מפרכס החדשים, כדי שישוף ויגהץ וייפה כל צרכו.

ג. אין משרבטין את האדם במים שלחזרין וכיוצא בהן כדי שיתפח ויראו פניו שמנים, ולא צובעין את הפנים בסרק וכיוצא בו, ולא נופחין את הקרבים, ולא שורין את הבשר במים; וכן כל פיוצא בדברים אלו אסורין. ואין מוכרין בשר נבלה לגוי בכלל בשר שחוטא, אף על פי שהנבלה אצלו פשחוטה.

ד. מתר לבר את הגריסין, אבל לא על פי המגורה, שאינו אלא

כְּגוֹנֵב אֶת הָעֵץ, וַיִּדְמָה שֶׁהַכֹּל בָּרוּר. וּמִתֵּר לַחֲנוּנִי לַחֲלֹק קָלִיּוֹת
וְאֶגְזִיזִים לְתִינוּקוֹת וּלְשִׁפְחוֹת כְּדִי לְהַרְגִּילָן לְבֹא אֲצִלוֹ; וּפּוֹחַת
מִשְׁעַר שֶׁבִשְׁוֹק כְּדִי לְהַרְבוֹת בַּמְּקִיפִין מִמֶּנּוּ, וְאִין בְּנֵי הַשּׁוֹק
יְכוּלִין לַעֲכֹב עָלָיו, וְאִין בְּזֶה גִּנְבַת דַּעַת.

ה. אִין מְעַרְבִין פְּרוֹת בְּפְרוֹת, אֶפְלוּ חֲדָשִׁים בְּחֲדָשִׁים, וְאִין צָרִיךְ
לֹאמַר יְשָׁנִים בְּחֲדָשִׁים: וְאֶפְלוּ הַיְשָׁנִים בִּיקָר וְהַחֲדָשִׁים בְּזוֹל,
מִפְּנֵי שֶׁהַלֹּקַח רוֹצֵה לִישָׁנָן.

ו. בֵּינָן הִתִּירוּ לַעֲרֹב קֶשֶׁה בְּרַךְ בֵּין הַגָּתוֹת בְּלָבָד, מִפְּנֵי שֶׁמִּשְׁבִּיחוּ.
וְאִם הָיָה טַעְמוֹ נָפֵר, מִתֵּר לַעֲרֹב בְּכָל מְקוֹם: שֶׁכָּל דְּבַר הַנֶּפֶר
טַעְמוֹ, הַלֹּקַח מְרַגֵּשׁ בוֹ; וְלִפְיָכֶךָ מִתֵּר לַעֲרֹב אוֹתוֹ.

ז. אִין מְעַרְבִין מִים בֵּינָן. וּמִי שֶׁנִּתְעַרַּב לוֹ מִים בֵּינָנוּ לֹא יִמְכְּרֵנוּ
בְּחֲנוּת, אֲלֹא אִם כֵּן מוֹדִיעֵנוּ; וְלֹא לְתַגָּר אִף עַל פִּי שִׁמוּדִיעֵנוּ,
שֶׁמָּא יִרְמֶה בוֹ אֲחֵרִים. וּמְקוֹם שֶׁנִּהְיָה לְהַטִּיל מִים בֵּינָן, יִטִּיל:
וְהוּא, שִׁיְהִיָּה בֵּין הַגָּתוֹת.

ח. הַתַּגָּר נוֹטֵל מִחֲמֵשׁ גָּתוֹת, וְנוֹתֵן לְתוֹךְ פִּיטָס אֶחָד; מִחֲמֵשׁ
גָּרְנוֹת, וְנוֹתֵן לְתוֹךְ מְגוּרָה אֶחָת: וּבְלָבָד, שֶׁלֹּא יִתְּפוֹן לַעֲרֹב.

ט. אֲסוּר לַעֲרֹב שְׁמָרִים בֵּין בֵּינָן בֵּין בִּשְׁמָן, וְאֶפְלוּ כָּל שֶׁהוּא;
וְאֶפְלוּ שְׁמָרִים שֶׁלֹּא־מֵשׁ בִּשְׁמָרִים שְׁלִיּוֹם, אֲסוּר. אֲבָל אִם עָרָה
הֵינָן מִכְּלֵי לְכָלִי, נוֹתֵן שְׁמָרֵיו לְתוֹכוֹ.

י. הַמוֹכֵר לַחֲבֵרוֹ שְׁמָן מִזְקָק, אֵינוֹ מְקַבֵּל שְׁמָרִים. מָכַר לוֹ
שְׁמָן סֵתָם, מְקַבֵּל לוֹג וּמִחֲצָה שְׁמָרִים לְכָל מֵאָה לוֹג; וּמְקַבֵּל
בִּשְׂאָר שְׁמָרִים שְׁמָן עֶכּוֹר הָעוֹלָה לְמַעְלָה עַל פְּנֵי הַשְּׁמָן, יִתֵּר
עַל הַשְּׁמָרִים הַיְדוּעִים בְּאוֹתוֹ מְקוֹם. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים,
בְּשִׁנְתָן לוֹ הַמַּעֲוֹת בְּתִשְׁרֵי שֶׁהַשְּׁמָן עֶכּוֹר, וְלָקַח הַשְּׁמָן בְּנִיסָן
בְּמִדַּת תִּשְׁרֵי, שֶׁהִיא גְדוּלָה מִפְּנֵי אוֹתוֹ הַשְּׁמָן הַקּוֹפֶה לְמַעְלָה.
אֲבָל אִם לָקַח בְּמִדַּת נִיסָן, שֶׁהִיא קִטְנָה מִפְּנֵי שֶׁכֶּבֶד צָלַל הַשְּׁמָן
אֵינוֹ מְקַבֵּל אֲלֹא הַשְּׁמָרִים בְּלָבָד.

יא. הַמוֹכֵר חֲטִים לַחֲבֵרוֹ, מְקַבֵּל עָלָיו רִבְעֵי קִיטוֹנוֹת לְכָל סָאָה.
שְׁעוּרִים, מְקַבֵּל עָלָיו רִבְעֵי נִשּׁוּבוֹת לְכָל סָאָה. עֲדָשִׁים, מְקַבֵּל
עָלָיו רִבְעֵי עֲפְרוּרִית לְסָאָה. תְּאֵנִים, מְקַבֵּל עָלָיו עֶשֶׂר מִתְּלִיעוֹת
לְכָל מֵאָה. מָכַר לוֹ שְׂאֵר פְּרוֹת, מְקַבֵּל עָלָיו רִבְעֵי טַנּוּפוֹת לְכָל
סָאָה.

יב. נִמְצָא בָּהֶן יִתֵּר עַל הַשְּׁעוּרִין הָאֵלּוּ כָּל שֶׁהוּא יִנְפֶּה אֶת הַכֹּל,
וַיִּתֵּן לוֹ פְּרוֹת מִנִּפְיָן וּבְרוּרִין שְׂאִין בָּהֶן כָּלוּם. וְאִין כָּל אֵלּוּ
הַדְּבָרִים אֲמוּרִים, אֲלֹא בַּמְּקוֹם שְׂאִין לָהֶם מִנְהַג; אֲבָל בַּמְּקוֹם
שִׁישׁ לָהֶם מִנְהַג, הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה.

יג. יֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁנִּהְיָה כָּל הַפְּרוֹת בְּרוּרִין וּמִנְקִין מִכָּל
דְּבַר, וְשִׁיְהִיו הַיְינוּת וְהַשְּׁמָנִים צְלוּלִין, וְלֹא יִמְכְּרוּ שְׁמָרִים כָּלָל.
וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁנִּהְיָה אֶפְלוּ הֵיוּ בָּהֶן מִחֲצָה שְׁמָרִים, אוֹ שֶׁהִיָּה
בְּפְרוֹת מִחֲצָה עֶפֶר אוֹ תֵּבֶן אוֹ מִין אֲחֵר, יִמְכְּרֵם כְּמוֹת שֶׁהוּא.

יד. לְפִיכָךְ הַבּוֹרֵר צָרוּר מִתּוֹךְ גָּרְנוֹ שֶׁלַּחֲבֵרוֹ, נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי חֲטִים
כְּשֶׁעוֹר צָרוּר שֶׁבֵּרֵר, שְׂאֵלּוּ הַנִּיחוּ, הֵיָּה נִמְכָּר בְּמִדַּת הַחֲטִים;
וְאִם תֹּאמַר יַחֲזִירֵנוּ, הֲרִי אָמְרוּ אֲסוּר לַעֲרֹב כָּל שֶׁהוּא.

טו. הַמוֹכֵר קִנְיָנִים בִּשְׁרוּן בַּמְּקוֹם שְׂאִין מִנְהַג, מְקַבֵּל לְכָל מֵאָה
עֶשְׂרֵה פֻטְסוֹת: וְהוּא, שִׁיְהִיו נָאוֹת וַעֲשׂוּיֹת בַּגָּפְרִית.